

**РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА
ЈАВНО ПРЕТПРИЈАТИЕ ЗА ДРЖАВНИ
ПАТИШТА**

**ИЗВЕСТУВАЊЕ ЗА НАМЕРА
ЗА
ИЗГРАДБА НА ЕКСПРЕСЕН ПАТ ОД МОСТ НА
РЕКА РАЕЦ – ДЕНИВЕЛИРАН ПАТЕН ЈАЗОЛ
„ДРЕНОВО“ – ГРАДСКО (СПОЈ СО
МАГИСТРАЛЕН ПАТ А-1)**

Март, 2013

СОДРЖИНА:

1. Информации за инвеститорот.....	3
2. Карактеристики на проектот.....	4
2.1. Вовед	4
2.2 Локација на проектот	4
Опис на проектот	5
3. Карактеристики на животната средина	6
4. Карактеристики на можни влијанија врз животната средина	7
5. Дополнителни информации	9
6. ЛИСТА НА ПРОВЕРКА ЗА УТВРДУВАЊЕ НА ПОТРЕБАТА ОД ОЦЕНА НА ВЛИЈАНИЕТО НА ПРОЕКТОТ ВРЗ ЖИВОТНАТА СРЕДИНА	10
ПРИЛОГ 2	14
ЛИСТА НА ПРОВЕРКА ЗА ОПРЕДЕЛУВАЊЕ НА ОБЕМОТ НА ОВЖС: ПРАШАЊА ЗА КАРАКТЕРИСТИКИТЕ НА ПРОЕКТОТ	14

1. Информации за инвеститорот

Јавно Претпријатие за Државни патишта (ЈП за државни патишта)

Ул. „Даме Груев“ бр. 14, 1000 Скопје

Тел: 02/3118 044, Факс: 02/3220 535

www.roads.org.mk

Лице за контакт: Јоже Јовановски, советник за заштита на животната
средина

Тел: 3118 044, лок. 135

Е-маил: j.jovanovski@roads.org.mk

ЈП за Државни патишта, има намера да изведе проект за изградба на Експресен пат (нова траса) од мост на река Раец до пресекот со регионалниот пат за Кавадарци Р1107 (клучка Дреново) и понатаму до Градско, поточно до спој со магистрален пат А-1, со вкупна должина од 25,672км.

2. Карактеристики на проектот

Согласно Уредбата за определување на проектите и за критериумите врз основа на кои се утврдува потребата за спроведување на постапката за оцена на влијанијата врз животната средина („Службен весник на РМ“ бр. 74/05 од 05.09.2005 год.), за експресни патишта, односно нов пат со четири и повеќе ленти или повторно порамнување и/или проширување на постоечки пат од две или помалку ленти за да се добијат четири или повеќе ленти, доклоку таквиот пат или повторно порамнет и/или проширен сегмент од патот има 10км или повеќе во континуирана должина, се изработува Студија за оцена на влијанијата врз животната средина.

Предложениот проект спаѓа во Прилог 1, XI – Инфраструктурни проекти, точка 14 – Изградба на автопати и магистрални патишта и спрема тоа се изработува Студија за оценка на влијанијата врз животната средина.

2.1. Вовед

Јавното Претпријатие за државни патишта интензивно инвестира во разработка на проектна документација со цел да се создадат услови за да се заокружи патната инфраструктура во Република Македонија. Покрај двата Пан-Европски коридора, Коридор 10 и Коридор 8, кои ја поврзуваат земјата со нејзиното пошироко опкружување, согласно националните плански документи, се изработуваат проектите и за секундарните оски за развој. Во прв ред се мисли на поврзување на поголемите градски средини со постојните магистрални правци.

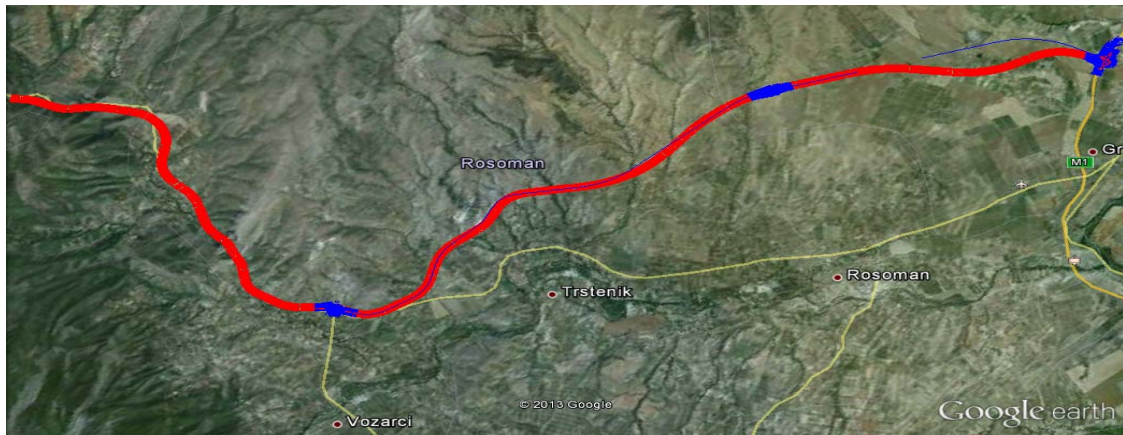
Со изградбата на овој дел од трасата, која е дел од патот Градско – Прилеп со ознака А-1 Е, односно А-1 Р или крак 10д од Пан-европскиот Коридор 10 и е проектирана како Експресен пат во поголемиот нејзин дел, ќе се овозможи квалитетно поврзување на Градско со Прилеп, поточно со овој дел од трасата за кое е наменето ова известување за намера, ќе се овозможи поврзување на Градско со Долно Чичево, Сирково, Росоман, Камен Дол, Дебриште и селото Раец. **Овој дел од трасата е исклучиво проектиран како Експресен пат.**

2.2. Локација на проектот

Експресниот пат претставува дел од поврзувањето на Градско со Прилеп. Почетната стационожа 0+000,00км се наоѓа кај мостот на река Раец. Тука е предвидено поврзување со веќе постоечкиот регионален пат Р-106 или со нова ознака А-1.

Трасата се движи по ридчест предел, заобиколувајќи го селото Раец од неговата северо-западна страна. Во натамошниот тек, трасата минува низ обработливи површини и оголен ридчест предел. Понатаму го поминува селото Дреново од неговата северна страна, каде во негова близина е предвидена клучка „Дреново“ со која ќе се изврши поврзување со постоечкиот регионален пат Р-107, поврзување со Кавадарци. Поминувајќи низ обработливи површини и пресекувајќи го патот за село Дебриште, кое село трасата го заобиколува од неговата источна страна, истата се доближува до каменолом, каде истиот ќе се заобиколи и во мал дел

трасата ќе навлезе во село Камен Дол. Движејќи се низ необработлив терен, Експресниот пат ќе го заобиколи селото Сирково (од источна страна), пресекувајќи три селски пата, неколку времени водотеци и водотекот Слива. Во близина на селото Крушевица, на неговата источна страна е предвидена изградба на нова клучка Росоман. Сечејќи мрежа од локални патишта, кои ги поврзуваат населените места Крушевица и Долно Чичево, трасата се доближува до месноста Озор и Улански Пат заобиколувајќи го Стопанството “Агрија” – свињарска фарма од нејзината источна страна на оддалеченост од 700м и завршува со новопредвидена клучка во состав на Коридорот 10, кај населеното место Градско.

Мапа: Приказ на трасата од мост на река Раец до населено место Градско (извор Google earth)

2.3. Опис на проектот

Врз основа на рангот на патот (Експресен пат) и степенот на ограничувањата, односно класата на теренот, а во согласност со важечката законска регулатива, дефинирани се предвидената и проектната брзина (80 км/час за делот на трасата од мост на р. Раец до клучка Дреново и 100 км/час од клучка Дреново до Градско), конструктивните елементи на напречниот профил и граничните елементи на трасата и објектите на Експресниот пат. Елементи на напречниот профил на патот се:

За $V_r=100 \text{ km/h}$ (80km/h)

коловозни ленти	2 x 3.50 м =	7.00 м
рабна лента меѓу возната лента и лентата за застанување на возилата по потреба	2 x 0.20 м =	0.40 м
ленти за застанување	2 x 2.50 м =	5.00 м
коловозен профил		12.40 м
банкини		2 x 1.00 м
ригола + берма		2 x (0.75 + 1.00) м
планум		14.40 м (15.90 м)
рабни ленти		2 x 0.30 м
напречен наклон		7%

Конечната поставеност на осовината во првата половина од целата делница е претставена како најограничена во поглед на хоризонтално и вертикално извивање

на трасата. Тесната котлина по која таа се протега, не остава избор на повеќе алтернативи. Водена по котлината на река Раец, од левата страна на водотекот, преку Дреновската клисура прави поврзување со постоечкиот пат Р-107, пат за Кавадарци, преку ново проектираниот патен јазол „Дреново“. Поради малата застапеност на обработливи површини, а и поради големата стрмност на теренот, во овој дел од трасата не се предвидени надпатни и подпатни објекти. Тесната клисура во овој дел од трасата диктира примена на минимални елементи, при што и се појавуваат големи висини на ископите и насипите, поради што како решение кај критичните висини во ископ, одлучено е да се применат тунели. Кај местата каде би се појавиле големи висини на засеците ќе се применат потпорни сидови. Во делот на трасата од новопроектираната клучка „Дреново“ до новопроектираната клучка кај Градско, трасата минува највисоко по топографијата на теренот и истата во целост се протега над главниот канал за наводнување. Овој дел од трасата е испресечен од разни локални и пристапни патишта и како резултат на тоа применети се подземни и надземни премини како и новопредвидена клучка „Росоман“ на стационата 19+500,00км, како би се задржала постојната патна комуникација.

3. Карактеристики на животната средина

За да се пронајде најоптимално решение по однос на заштитата на животната средина, потребно е да се разгледа постојната ситуација на средината каде што се планира спроведување на проект, во случајот Експресен пат и да се пронајде начин, штетата која би се направила по однос на природата и луѓето да се сведе на минимум.

Коридорот на патниот правец Градско према Прилеп, се карактеризира како полуприродно подрачје. Разгледувани се вкупно 3 предлог варијанти (источна, средна и западна варијанта). За разлика од другите две предлог варијанти, источна и средна варијанта, кои поминуваат низ целосно видоизменети предели од човекот и претставуваат земјоделски површини, западната варијанта (која е избрана за најоптимална и е предмет на разгледување), би нанела најмало негативно влијание врз животната средина, поточно врз квалитетните земјоделски површини на овој регион. Поради оваа причина, западната варијанта има предност пред другите две варијанти.

Според климатско-вегетациско-почвените карактеристики, локалитетот припаѓа на зоната на дабовите шуми, поточно на дабот Благун, која се карактеризира со модифицирани суб-медитерански климатски одлики. Дабот Благун е застапен во највисоките катови од вертикалниот распоред на вегетацијата, додека во пониските катови се среќаваат белиот габер, прнарот, грипата и многу други видови грмушки.

Како едафски вид се среќава *Quercus pubescens*, а доста чест и добро развиен е и *Carpinus orientalis*. Покрај овие шумски видови во повисокиот слој, во понискиот слој се среќаваат шумските и грмушестите видови како што се: *Fraxinus ornus*, *Pistacia terebinthus*, *Colutea arborescens*, *Cornilla emeroides*, *Acer monspessulanum*, *A. tataricum*, *Crataegus monogyna*, *Ulmus campestris*, *Sorbus torminalis*, *Rhamnus rhodopaea*, *Rusinus aculeatus*, *Hedera helix*, *Cyclamen neapolitanum*, *Lathyrus venetus*,

Anemone apenna ssp. Blanda, A. purpureoviolacea, A. ranunculoides, Lithospermum purpureoviolaceum, Cardamine graeca, Carex halleriana и други видови карактеристични за пониските слоеви.

Што се однесува до животинскиот свет, тие во овој климатонален појас се претставени со следните видови: Vulpes vulpes, Felis sylvestris, Canis lupus, Canis aureus, Meles meles, Martes foina, Mustela nivalis, Lepus europeus, Apodemus flavicollis, Apodemus sylvicollis, Glis glis, Talpa europea, Spalax leucodon, Erinaceus concolor и Mus musculus. Што се однесува до птиците нема карактеристични видови, а најчести се Чучулигата со кикиришка, некои птици песнопојки и некои видови кои се гнездат (чавки и гулаби). Поради интензивното користење на просторите за земјоделско производство: ниви, овоштарници, лозја и ливади, минимална е застапеноста на видовите на дивеч, но затоа можат да се сретнат бројни видови на влечуги, глодари и инсекти.

Климатоналните шуми денес, по пат на антропогена деградација, се претворени во отворени терени наменети за земјоделско производство, а на повисоките предели каде земјоделството не е застапено, шумите се уништени со сеча за огревно дрво. Поради добрите климатски услови, на сметка на природните екосистеми, во голема мера е развиено земјоделието, поточно градинарството, овоштарството и лозарството. Главни култури се разните видови на зеленчук како: зелка, компир, пирката и домотот. Многу често, пченичните култури се употребуваат за засадување на втора култура. Лозјата исто така се карактеристични за овој патен коридор и завземаат голем дел од вкупното земјоделско земјиште.

Наведените податоци за структурата на вегетацијата и животинскиот свет се од битно значење при проценката на евентуалните влијанија заради можноста за уништување на ретки или загрозени и ендемични видови за време на земјените работи. **Со оглед на карактерот на користењето на земјиштето, се смета дека низ пределите каде се води трасата не се застапени ретки и/или загрозени претставници на растителниот и животинскиот свет.**

4. Карактеристики на можни влијанија врз животната средина

Експресниот пат А-1, кој ќе се протега на потегот од Градско до мостот на река Раец, во еден негов дел, поточно дел од негови делници поминуваат низ земјоделски површини, додека други низ клисурско, необработливо земјиште.

Влијанијата на патот врз животната средина во основа може да се подели на две фази: **во тек на изградба и во тек на експлоатација.**

Оваа делница минува низ необработливи површини, составени од оголени предели, ливади и суводолини, како и покрај/низ терени наменети за земјоделско производство и одгледување на добиток. Треба да се наведе дека патот А-1 Р, **не минува низ подрачја значајни за зачувување/управување со одредени видови.**

Во фаза на изградба на делницата која е со ограничено времетраење, со самата работа на градежната механизација при изведување на градежните работи се очекуваат директни влијанија врз квалитетот на воздухот, водата, зголемено ниво

на бучава, вибрации, прашина. Од друга страна, проектот е во функција на побрз и поефикасен транспорт на луѓе и стока што ќе придонесе кон побрз економски развој на подрачјето.

Во текот на изградбата можни се евентуални хаварии од истекување на масла и горива од градежната механизација и затоа предвидени се мерки за управување со градежните работи и сообраќајните операции, како при изградбата на самата траса и околу неа, така и во текот на одржувањето и експлоатацијата на патот.

Во фазата на експлоатација ќе се јават негативни влијанија во однос на животната средина, како на пример:

- бучава и вибрации,
- емисија на полутанти во воздухот,
- загадување на водата и почвата,
- излевања на масти и масла при инциденти,
- и сл.

За разлика од источната варијанта на Експресниот пат, која е отфрлена од понатамошни разгледувања од еколошки причини (поминува низ најплодните земјоделски површини на Росоман и Градско), западната варијанта која и е предмет на разгледување на ова известување, во поглед на еколошките последици е многу поповолна. Западната варијанта на потегот од клучката Дреново до Градско и Левата варијанта во однос на реката Раец во потегот од мост на река Раец до клучката Дреново, поминува низ долини, пасишта и некавалитетно земјиште без можност за наводнување, што укажува на помали директни влијанија врз производството на храна. Високиот насип, кој ќе се примени при изградбата на оваа делница, ќе дозволи примена на технички мерки за одвод на отпадната вода од патот и поставување на масловаќачи. Покрај тоа, оддалеченоста на трасата од обработливото земјиште, укажува дека истата ќе има послабо влијание во поглед на загадувањето со бучава и минимално визуелно влијание поради тоа што добар дел од трасата е во усек или засек. Покрај тоа, оддалеченоста на трасата од обработливо земјиште и населени места, укажува дека истата ќе има минимално влијание во поглед на бучавата и визуелните влијанија кај населението.

Со примена на соодветни материјали при изградбата на патот ќе се придонесе кон намалување на бучавата, вибрациите. Во секој случај ќе бидат превземени неопходни мерки за намалување и ублажување на негативните влијанија во дозволениите граници.

Долж трасата не се пронајдени археолошки локалитети, но доколку се најде на такви ќе бидат стопирани градежните работи и превземени сите потребни чекори за евидентирање и заштита со соодветните институции.

Преглед на индикативни потенцијални влијанија		
Вид на потенцијално влијание	изградба	експлоатација
Создавање на бучава	+	+
Влијание врз еколошките ресурси	+	+
Предел и визуелен ефект	+	-
Емисија на гасови	+	+
Прашина	+	-
Вода	+	-
Почва	+	-
Создавање на отпад	+	-
Нарушување на водени текови	+	-
Ризик од хаварии	+	+
Загрозување на културно наследство	+	-
Интензивирање на сообраќај	+	+
Складирање, ракување, транспорт или отстранување на опасни материјали и отпад	-	-

Легенда:

(+) – влијание со веројатност да се појави;

(-) – влијание со многу мала веројатност да се појави (т.е. не се очекуваат).

5. Дополнителни информации

Надлежен орган за донесување на Решение со кое се известува инвеститорот за потребата од оцена на влијание врз животната средина е Министерство за животна средина и просторно планирање – Управа за животна средина.

6. ЛИСТА НА ПРОВЕРКА ЗА УТВРДУВАЊЕ НА ПОТРЕБАТА ОД ОЦЕНА НА ВЛИЈАНИЕТО НА ПРОЕКТОТ ВРЗ ЖИВОТНАТА СРЕДИНА

На табелата подолу се анализирани потенцијалните влијанија од спроведувањето на проектот.

Прашања што треба да се земат во предвид	Да / Не / ? / Несоодветно (НА) (НА – доколку прашањето не е релевантно за конкретниот проект) Накратко да се опише.	Дали ова ќе доведе до значителни влијанија? Да / Не / ? -Зошто?
1. Дали изградбата, работењето или затворањето на проектот ќе содржи активности кои ќе предизвикаат физички промени на локалитетот (топографија, користење на земјиштето, промени во водните тела итн.)?	Да. Трајно ќе се зафатат одредени површини со пробивање на трасата и делумна промена на топографијата.	Делумни влијанија, бидејќи дел од трасата поминува низ обработливо земјиште.
2. Дали при изградбата или работењето на проектот ќе се користат природни ресурси како што се земјиште, вода, материјали или енергија, а особено ресурси што не се обновливи или се оскудни?	Да. Ќе се користат природни ресурси, земјиште. Вода во мали количини при изведување на работите, енергија само во тек на изведување на работите за механизацијата која ќе се користи.	Делумни влијанија по однос на обработливото земјиште.
3. Дали проектот ќе опфати употреба, чување, транспорт, постапување со или производство на супстанции или материјали што би можеле да бидат штетни по здравјето на луѓето или по животната средина, или што би предизвикале загриженост во врска со реални или перцепирани ризици по здравјето на луѓето?	Не.	Не.
4. Дали проектот ќе предизвикува цврст отпад за време на изградбата, работењето или затворањето на инсталацијата?	Да. Проектот ќе продуцира отпад поради расчистување на теренот за изградба, но во текот на изградбата поголемиот дел ќе биде вграден во трупот на патот.	Не. Поголемиот дел ќе се вгради во патот.
5. Дали проектот ќе испушта загадувачки материји или некои опасни, токсични или штетни супстанции во воздухот?	Да. Во текот на експлоатацијата ќе има испуштање на издувни гасови од возилата	Не. Се претпоставува дека издувните гасови нема да го надминуваат МДК заради релативно добрата проветреност на теренот.
6. Дали проектот ќе предизвика бучава и вибрации или ослободување на светлина, топлинска енергија или електромагнетни зрачења?	Да. Во тек на градба ќе има бучава од градежната механизација и транспортните средства. Во тек на експлоатација има појава на бучава од возилата.	Делумно за растојанија помали од 50 м. Во близина на населените места ќе се превземат мерки за заштита од бучава.
7. Дали проектот ќе доведе до ризици од контаминација на земјиштето или водата од	Да, Но со проектот ќе се превземат мерки за заштита на водите и земјиштето.	Незначителни, бидејќи со проектот ќе се превземат мерки за заштита на

Прашања што треба да се земат во предвид	Да / Не / ? / Несоодветно (НА) (НА – доколку прашањето не е релевантно за конкретниот проект) Накратко да се опише.	Дали ова ќе доведе до значителни влијанија? Да / Не / ? -Зошто?
испуштања на загадувачки материи врз земјиштето или во површинските води, крајбрежните води или морето?		водите и земјиштето.
8. Дали постои ризик од несреќи за време на изградбата или работењето на проектот кои би можеле да влијаат врз човековото здравје или животната средина?	Да. Сообраќајни незгоди во тек на градење се можни од судар на транспортните средства кои што довозуваат разни материјали и опрема, опасности од минирање, бидејќи дел од патот се пробива низ цврсти стени.	Не, доколку се постапува според сите предвидени стандарди за изведување на работите, освен во случај на хаварии.
9. Дали проектот ќе доведе до социјални промени, како на пример во однос на демографијата, традиционалниот начин на живот, вработеноста?	Да. Смалена миграција на населението, можност за нови вработувања, поголема достапност до урбаните, административните и културните центри, скратено време на патување.	Да Во позитивна смисла.
10. Дали постојат и други фактори што треба да се земат во предвид како на пример последователниот развој кој што би можел да доведе до влијанија врз животната средина или до можност за кумулативни влијанија со други постоечки или планирани активности на локалитетот?	Да. Да, се подига вредноста на земјиштето, развој на нов тип стопански дејности, производите од локалното население побрзо доаѓаат до потрошувачите, подигање на животниот стандард на локалното население.	Да, Во позитивна насока.
11. Дали постојат области на или околу локалитетот, кои се заштитени со меѓународно, национално или локално законодавство поради нивните еколошки, пределски, културни или други вредности, а кои би можеле да бидат засегнати од проектот?	Не. По должината на трасата не се среќаваат такви предели.	Не. Во тек на градба треба да се води сметка (преку спроведување на мониторинг) да не се јават одредени видови и/или археолошки артефакти за кои се немало сознание во текот на изработката на проектната документација.
12. Дали постојат некои други области на или околу локалитетот кои се важни или чувствителни од еколошки аспект, како на пример водни живеалишта, водотеци или други водни тела, крајбрежна зона, планини, шуми, а кои би можеле да бидат засегнати од проектот?	Да. Постојат помали водотеци кои се дел од сливот на Црна река, како Раец, Слива, Кошаречка, кои повремено пресушуваат и може да се категоризираат и како порои.	Делумно, бидејќи не постојат заштитени подрачја а и површинските текови се од сезонски карактер.
13. Дали постојат некои други области на или околу локалитетот што ги користат заштитени, важни или чувствителни видови на фауна и флора, на пример за размножување, гнездење, барање храна, одмор, презимување или преселба, а кои би можеле да бидат засегнати од проектот?	Не. Со оглед на климатско-вегетациските услови на теренот такви зони нема.	Не.

Прашања што треба да се земат во предвид	Да / Не / ? / Несоодветно (НА) (НА – доколку прашањето не е релевантно за конкретниот проект) Накратко да се опише.	Дали ова ќе доведе до значителни влијанија? Да / Не / ? -Зошто?
14. Дали постојат копнени, крајбрежни, морски или подземни води на или околу локалитетот кои би можеле да бидат засегнати од проектот?	Да. Постојат помали рекички кои се дел од сливот на Црна река, како Раец, Слива, Кошаречка река и други помали водотеци, кои повремено пресушуваат.	Не, доколку се превземат соодветни технички мерки за заштита.
15. Дали постојат области или карактеристики од висока пределска или живописна вредност на или околу локалитетот кои би можеле да бидат засегнати од проектот?	Не.	Не.
16. Дали постојат патишта или објекти на или околу локалитетот што јавноста ги користи за пристап до рекреативни или други објекти, а кои би можеле да бидат засегнати од проектот?	Да. Се пресекуваат само некои локални патишта кои се користат за земјоделски активности.	Не се очекува знајачно влијание бидејќи се предвидени потпатници, надпатници и изградба на неколку клучки.
17. Дали постојат транспортни патишта на или околу локалитетот што се подложни на закрчување или што создаваат еколошки проблеми, а кои би можеле да бидат засегнати од проектот?	Не.	Не.
18. Дали проектот е на локација каде постои веројатност да биде видлив за голем број луѓе?	Да.	Да.
19. Дали постојат реони или карактеристики од историска или културна важност на или околу локалитетот што би биле засегнати од проектот?	Не. Но доколку се појават во текот на градба, ќе се преземат соодветни мерки за заштита.	Не.
20. Дали проектот е лоциран на празен простор (на кој никогаш немало градба), со што ќе дојде до загуба на празно (гринфилд) земјиште?	Да. Земјиштето е од пониска категорија и не зафаќа плодно земјоделско земјиште од регионот.	Да. Делумно знајачно влијание бидејќи се зафаќа ново земјиште со понизок квалитет.
21. Дали во моментот има некои употреби на земјиштето на или околу локацијата (на пример за живеалишта, градини, друг приватен имот, индустрија, трговија, рекреација, отворени јавни површини, објекти во заедницата, земјоделие, шумарство, туризам, рударство или каменоломи) што би можеле да бидат засегнати од проектот?	Да. Тоа е делумно обработливо земјиште, делумно деградирано со присуство на нискостеблеста шума. Трасата минува покрај населени места и каменолом. На делот после мост на Раец, заобиколува новопредвиден туристички комплекс. Трасата не поминува низ населени места.	Да. Но сите аспекти се веќе земни превид при стратешката оцена од развојот на проектот, за која МЖСПП даде позитивно мислење.
22. Дали постојат планови за идни употреби на земјиштето на или околу локацијата што би можеле да бидат засегнати од проектот?	Да. На делот после мост на Раец, заобиколува новопредвиден комплекс со бензинска пумпа.	Да, Во позитивна смисла. Добиени се локални урбанистички документи од општините и истите ќе се

Прашања што треба да се земат во предвид	Да / Не / ? / Несоодветно (НА) (НА – доколку прашањето не е релевантно за конкретниот проект) Накратко да се опише.	Дали ова ќе доведе до значителни влијанија? Да / Не / ? -Зошто?
		земат предвид.
23. Дали постојат области на или околу локалитетот што се густо населени или изградени, а што би можеле да бидат засегнати од проектот?	Не. Постојат единствено помали селски средини покрај кои минува патот.	Да, Во позитивна смисла.
24. Дали постојат области на или околу локалитетот што се зафатени од некои чувствителни употреби на земјиштето, на пример	Не.	Не.
Болници, училишта, верски објекти, објекти во заедницата, а што би можеле да бидат засегнати од проектот?	Не.	Не.
25. Дали постојат области на или околу локалитетот што содржат важни, висококвалитетни или оскудни ресурси како на пример подземни води, површински води, шуми, земјоделско земјиште, рибници, туристички ресурси или минерали, а што би можеле да бидат засегнати од проектот?	Да. Обработливо земјиште со понизок квалитет, каменолом и новопредвиден туристички објект со бензинска пумпа.	Не, влијанието е незначително бидејќи патот ќе поминува покрај тие објекти а за некои од нив може да се очекува и позитивно влијание.
26. Дали постојат области на или околу локалитетот што се веќе предмет на загадување или на штети врз животната средина, на пример каде постојните законски стандарди за животна средина не се почитуваат, а што би можеле да бидат засегнати од проектот?	Не.	Не.
27. Дали местото каде е лоциран проектот е подложен на земјотреси, спуштање на земјиштето, лизгање на земјиштето, ерозија, поплави или екстремни/лоши климатски услови како на пример големи температурни разлики, магли, силни ветришта, а што би можеле да доведат до тоа проектот да предизвика еколошки проблеми?	Не.	Не.

ПРИЛОГ 2

ЛИСТА НА ПРОВЕРКА ЗА ОПРЕДЕЛУВАЊЕ НА ОБЕМОТ НА ОВЖС: ПРАШАЊА ЗА КАРАКТЕРИСТИКИТЕ НА ПРОЕКТОТ

Бр.	Прашања што треба да се земат предвид во определувањето на обемот на ОВЖС	Да/Не/?	Кои карактеристики од проектното опкружување би можеле да бидат засегнати и како?	Дали постои веројатност ефектот да биде значаен? Зошто?
1. Дали изградбата, работењето или затворањето на проектот ќе содржи активности кои ќе предизвикаат физички промени на локалитетот (топографија, користење на земјиштето, промени во водните тела итн.)?				
1.1	Трајна или привремена промена на употребата на земјиштето, на земјишната покривка или на топографијата, вклучително и зголемувања во интензитетот на употреба на земјиштето?	да	Ќе доведе до трајна промена на употребата на земјиштето и на земјишната покривка, на топографијата во тек на експлоатација и привремена во тек на градба	Веројатноста дека ефектот да биде значаен е многу голема.
1.2	Расчистување на постоечко земјиште, вегетација и градби?	да	Во тек на градба, ќе има расчистување на земјиште и вегетација, додека во тек на експлоатација не.	Да. Постои веројатност ефектот да биде значаен
1.3	Создавање на нови употреби на земјиштето?	да	за просторот кој е зафатен со елементите на патот	Да. Трајна пренамена на земјиштето
1.4	Предградежни испитувања, на пример ископ на дупки, тестирање на земјиштето?	да	Видоизменети пејсажни карактеристики	Не. Доколку се изврши рекултивација на теренот.
1.5	Градежни работи?	да	Присуството на градежната механизација и работници ќе допринесе создавање на отпад и места за остава на материјали и механизација.	Не. Доколку се изврши рекултивација на теренот по завршување на фазата за градба.
1.6	Работи на рушење?	да	можни се рушења	Не. Ќе се спроведе одстранување на шут.
1.7	Привремени локации што се користат за градежни работи или за сместување на градежни работници?	да	Привремена узурпација на терен за поставување привремени објекти за работници и неопходни маневарски простори за механизацијата.	Не. Доколку се изврши рекултивација на теренот по завршување на фазата за градба.
1.8	Надземни градби, објекти или земјени насипи кои вклучуваат линеарни, т.е. должински конструкции (далноводи, телефонски водови, железничка инфраструктура, автопати), ископ на земја и пополнување со земја или ископи за објекти?	да	ископ на земја и пополнување со земја, ископи за објекти и земјени насипи	Не. Вишокот земјен материјал ќе се употреби во трупот на патот, а ископите ќе се рекултивираат и зазеленат.

Бр.	Прашања што треба да се земат предвид во определувањето на обемот на ОВЖС	Да/Не/?	Кои карактеристики од проектното опкружување би можеле да бидат засегнати и како?	Дали постои веројатност ефектот да биде значаен? Зошто?
1.9	Подземни работи кои вклучуваат рударски активности или изградба на тунел?	не		
1.10	Работи на култивирање на неплодно земјиште?	да	култивирање на просторот по завршување на градежните работи	Да. Во позитивна смисла. Подобрување на пејсажни карактеристики на теренот и спречена појава на ерозија и свлекување.
1.11	Копане со багер?	да	при изведување на градежните работи	Не.
1.12	Крајбрежни градби, на пр. сидови крај море, пристаништа?	не		
1.13	Крајбрежни објекти?	да	Позитивно ќе се влијае врз водотеците.	Да. Во позитивна смисла.
1.14	Процеси на производство?	не		
1.15	Објекти за складирање на стоки или материјали?	да	во периодот додека се изведуваат градежните работи ќе се узурпираат одредени локации од околниот терен.	Не. Доколку се изврши нивно одстранување по завршената изградба.
1.16	Постројки за третман или отстранување на цврст отпад или течни ефлуенти?	да	течни ефлуенти од маслофаките	Да. Во позитивна смисла.
1.17	Објекти за долгорочно сместување на работници?	да	во тек на изведување на градежните работи	Не. По оперативната фаза истите ќе се дислоцираат.
1.18	Нов копнен, железнички или поморски сообраќај за време на изградбата или работењето?	да	Создавање на времени пристапни патишта.	Не. Се препорачува користење на веќе постојни патишта, а доколку има потреба од нови, со нивното пробивање да не се влијае значително врз ж. средина и истите предели да се рекултивираат.
1.19	Нова копнена, железничка, воздухопловна, водна или друга транспортна инфраструктура вклучувајќи и нови или изменети патишта и станици, пристаништа, аеродроми итн.?	не		
1.20	Затворање или пренасочување на постоечки транспортни патишта или инфраструктура, што доведува до промени на движењата во сообраќајот?	да	времено при изведување на некои зафати во тек на градба	Не. Оваа мерка е од краток времен карактер.

Бр.	Прашања што треба да се земат предвид во определувањето на обемот на ОВЖС	Да/Не/?	Кои карактеристики од проектното опкружување би можеле да бидат засегнати и како?	Дали постои веројатност ефектот да биде значаен? Зошто?
1.21	Нови или пренасочени далноводи или цевководи?	да	Позитивно.	Да. Позитивно.
1.22	Зафаќање на водите, изградба на брана, подводен канал, прегрупирање или други промени на хидрологијата на водотеците или аквиферите?	да	зафаќање на површинските води со цевести и плочести пропусти	Да. Можно е негативно да се влијае врз ихтиофауната и друг воден животински свет.
1.23	Премини преку водотеци?	да	преку суводолици и реки.	Не.
1.24	Црпење или трансфери на вода од подземни или површински води?	не		
1.25	Промени во водните тела или на површината на земјата кои влијаат врз одводот или истечните води?	да	по потреба зафаќање на површинските води со цевести и плочести пропусти	Да. Можно е негативно да се влијае врз ихтиофауната и друг воден животински свет.
1.26	Транспорт на персонал или материјали за градба, работење или затворање на објект?	да	довоз на потребен материјал за постелка и површинска обработка	Не.
1.27	Долгорочна демонтиража или затворање на инсталација или работи на враќање во задоволителна состојба?	да	По завршувањето на изградбата и во фаза на експлоатација.	Не.
1.28	Тековна активност за време на затворањето којашто би можела да има влијание врз животната средина?	да	при рекултивирање на просторот и враќање во првобитната положба	Не.
1.29	Прилив на луѓе во одредена област било привремено било трајно?	да	ангажирање на работници во тек на градба	Не. Доколку отпадот инициран од работниците правилно се складира и собира.
1.30	Внесување на туѓи (надворешни) видови?	не	не смее да се дозволи	
1.31	Губење на автохтони видови или генетска разновидност?	не	се превземаат мерки за заштита	може да има ако не се превземаат мерки за заштита, во тек на градба од механизацијата, а во тек на експлоатација од невнимателни патници
1.32	Некои други активности?	не		

2. Дали при изградбата или работењето на проектот ќе се користат природни ресурси како што се земјиште, вода, материјали или енергија, а особено ресурси што не се обновливи или се оскудни?

Бр.	Прашања што треба да се земат предвид во определувањето на обемот на ОВЖС	Да/Не/?	Кои карактеристики од проектното опкружување би можеле да бидат засегнати и како?	Дали постои веројатност ефектот да биде значаен? Зошто?
2.1	Земјиште, особено неуредено или земјоделско земјиште?	да	неуредено земјиште и земјиште низ кое се пробива трасата.	Не.
2.2	Вода?	да	за прскање на локалитетот во време на градба за да се избегне создавање на прашина, како и за други потреби при изградбата	Не. Доколку се избегнува користење на вода врз предел контаминиран како резултат на хаварија или невнимание.
2.3	Минерали?	не		
2.4	Агрегати (песок, чакал, дробен камен)?	да	песок, чакал, дробен камен за изградба на постелката од патот	не
2.5	Шуми и дрвја?	да	При расчистување на трасата, со што нема да се користат како ресурси за проектот но ќе се исечат	Ефектот значаен
2.6	Енергенси, вклучително електрична енергија и горива?	да	горива за градежната механизација во тек на градба, а во тек на експлоатација за сообраќајните средства	не
2.7	Други ресурси?	не		
3. Дали проектот ќе опфати употреба, чување, транспорт, постапување со или производство на супстанции или материјали што би можеле да бидат штетни по здравјето на луѓето или по животната средина, или што би предизвикале загриженост во врска со реални или перцепирани ризици по здравјето на луѓето?				
3.1	Дали проектот ќе опфати употреба на супстанции или материјали што се опасни или токсични по човековото здравје или животната средина (флора, фауна, водоснабдување)?	не		
3.2	Дали проектот ќе резултира со промени во појавата на болести или ќе ги засегне векторите на болеста (на пр. болести што се пренесуваат преку инсекти или вода)?	не		

Бр.	Прашања што треба да се земат предвид во определувањето на обемот на ОВЖС	Да/Не/?	Кои карактеристики од проектното опкружување би можеле да бидат засегнати и како?	Дали постои веројатност ефектот да биде значаен? Зошто?
3.3	Дали проектот ќе има влијание врз добросостојбата на луѓето, на пример преку промена на животните услови?	да	ќе се подобрат патните врски, ќе се зголеми економската моќ, ќе се намали времето на патување, ќе се намалат сообраќајните несреќи и загубата на животи	Да. Во позитивна смисла.
3.4	Дали постојат некои особено вулнерабилни групи на луѓе кои би можеле да бидат засегнати од проектот, на пр. болнички пациенти, стари лица?	не		
3.5	Некои други причини?	не		
4. Дали проектот ќе произведува цврст отпад за време на изградбата, работењето или затворањето на инсталацијата?				
4.1	Јаловина или рударски отпад?	не		
4.2	Комунален отпад (отпад од домаќинства или комерцијален отпад)?	да	во тек на градба од изведувачите на градежните рзботи	Не. Доколку прописно се третира, т.е. населението не расфрла губре покрај патот.
4.3	Опасен или токсичен отпад (вклучувајќи и радиоактивен отпад)?	не		
4.4	Друг отпад од индустриски процеси?	не		
4.5	Вишок на производи?	да	земја од ископ на земја која не може да биде вградена во телото на патот	Не. Ќе се искористи во изградбата на проектот.
4.6	Мил од отпадни води или други видови мил од третман на ефлуент?	да	од маслофаќачите во тек на експлоатација	Не. Доколку правилно се третираат.
4.7	Градежен шут или отпад од активности на рушење објекти?	да	од рушење на објекти	Не. Доколку правилно и по прописи се одлага.
4.8	Вишок (излишни) машини или опрема?	не		

Бр.	Прашања што треба да се земат предвид во определувањето на обемот на ОВЖС	Да/Не/?	Кои карактеристики од проектното опкружување би можеле да бидат засегнати и како?	Дали постои веројатност ефектот да биде значаен? Зошто?
4.9	Контаминирано земјиште или друг материјал?	да	во случај на хаварија и во тек на градба и во тек на експлоатација	Да, Треба да се превземат мерки за негово одлагање како со опасен отпад.
4.10	Отпад од земјоделски активности?	не		
4.11	Некој друг цврст отпад?	не		
5. Дали проектот ќе испушта загадувачки материји или некои опасни, токсични или штетни супстанции во воздухот?				
5.1	Емисии од согорување на фосилни горива од стационарни или мобилни извори?	да	од горива на градежната механизација и сообраќајните средства	Не. Се работи за краток временски интервал за време на фаза на градба, а за време на експлоатација тие ќе се во граница на дозволено.
5.2	Емисии од производни процеси?	не		
5.3	Емисии од постапки со материјали што вклучуваат чување или транспорт?	да	загадувачки материји од превозните средства во тек на експлоатација	Не. Доколку правилно се постапува.
5.4	Емисии од градежни активности вклучувајќи ги погонот и опремата?	да	од градежната механизација	Не. Тоа е краткотраен временски период.
5.5	Прашина или миризби од постапувањето со материјали вклучувајќи градежни материјали, отпадни води и отпад?	да	прашина	Не. Ќе се употребува метод на прскање со вода.
5.6	Емисии од инцинерација на отпад?	не		
5.7	Емисии од горење на отпад на отворен простор (на пр. искинати материјали, градежен шут)?	не	Не е дозволено.	
5.8	Емисии од некои други извори?	не		
6. Дали проектот ќе предизвика бучава и вибрации или ослободување на светлина, топлинска енергија или електромагнетни зрачења?				
6.1	Од работењето на опремата, на пример мотори, вентилациска постројка, дробилки?	да	од градежната механизација во тек на градба и од сообраќајните средства во тек на експлоатација	Не. Се работи за краток временски период.
6.2	Од индустриски или слични процеси?	не		

Бр.	Прашања што треба да се земат предвид во определувањето на обемот на ОВЖС	Да/Не/?	Кои карактеристики од проектното опкружување би можеле да бидат засегнати и како?	Дали постои веројатност ефектот да биде значаен? Зошто?
6.3	Од градежни работи или работи на рушење?	да	од градежната механизација во тек на градба ќе се создава штетна бучава	Не. Се работи за краток временски период.
6.4	Од експлозии или натрупување?	да	во тек на градба на делови од делницата каде има потреба од минирање	Не. Се работи за краток временски период. Интервалот на минирање (времето), треба да биде претходно најавено.
6.5	Од градежни активности или сообраќај во функција на работата?	да	ќе се создава штетна бучава.	Не. Се работи за краток временски период.
6.6	Од системи за осветлување или разладување?	не		
6.7	Од извори на електромагнетно зрачење (да се земат предвид влијанијата врз блиската чувствителна опрема и врз луѓето)?	не		
6.8	Од некои други извори?	не		
7. Дали проектот ќе доведе до ризици од контаминација на земјиштето или водата од испуштања на загадувачки материи врз земјиштето или во површинските води, крајбрежните води или морето?				
7.1	Од постапување со, чување, употреба или прелевање на опасни или токсични материјали?	да	само во случај на хаварија	Да. Треба да се спроведат соодветни мерки за итна санација.
7.2	Од испуштање на отпадни води или други ефлуенти (третиран или нетретиран) во вода или во земја?	да	само во случај на хаварија	Да. Треба да се спроведат соодветни мерки за итна санација.
7.3	Преку таложење на загадувачки материи емитирани во воздухот на земја или во вода?	не	ако правилно се постапува	Не.
7.4	Од некои други извори?	не		
7.5	Дали постои ризик од долготрајна акумулација на загадувачки материи во животната средина од овие извори?	не		
8. Дали постои ризик од несреќи за време на изградбата или работењето на проектот кои би можеле да влијаат врз човековото здравје или животната средина?				

Бр.	Прашања што треба да се земат предвид во определувањето на обемот на ОВЖС	Да/Не/?	Кои карактеристики од проектното опкружување би можеле да бидат засегнати и како?	Дали постои веројатност ефектот да биде значаен? Зошто?
8.1	Од експлозии, прелевања, пожари итн; од чување, постапување со, употреба или производство на опасни или токсични супстанции?	да	за делниците каде што има потреба од минирање	Да. Треба да се почитуваат прописите од законот за заштита при работа и прописите од извештајот за заштита и спасување.
8.2	Од настани надвор од границите на вообичаената заштита на животната средина, на пр. откажување на системите за контрола на загадувањето?	не		
8.3	Од некои други причини?	не		
8.4	Дали проектот би можел да биде засегнат од природни катастрофи кои предизвикуваат штети врз животната средина (на пр. поплави, земјотреси, лизгање на земјиштето итн.)?	да		
9. Дали проектот ќе доведе до социјални промени, како на пример во однос на демографијата, традиционалниот начин на живот, вработеноста?				
9.1	Промени во големината, возраста, структурата на населението, социјалните групи итн?	да	ќе се зголеми бројот на живеалишта и услужни дејности	ќе доведе до умерен развој
9.2	Преку преселба на луѓе или рушење на домови или населби или на објекти во населбите, на пример училишта, болници, социјални установи?	да	живеалишта и услужни дејности, во позитивна насока но не со рушење туку со изградба	ќе доведе до умерен развој
9.3	Преку населување на нови жители или создавање на нови населби?	да	живеалишта и услужни дејности	ефектот врз животната средина ќе биде умерен, а со добра организација и незначителен
9.4	Преку упатување на поголеми барања до локалните установи или служби, на пример во врска со домувањето, образованието, здравството?	да	потребно е редовно одржување на објектите на патот	
9.5	Преку создавање нови работни места за време на изградбата или работењето или предизвикување појава на губење на работни места со последици по невработеноста и економијата?	не		
9.6	Некои други причини?	не		

Бр.	Прашања што треба да се земат предвид во определувањето на обемот на ОВЖС	Да/Не/?	Кои карактеристики од проектното опкружување би можеле да бидат засегнати и како?	Дали постои веројатност ефектот да биде значаен? Зошто?
Прашање - Дали постојат и други фактори што треба да се земат предвид како на пример последователниот развој којшто би можел да доведе до влијанија врз животната средина или до можност за кумулативни влијанија со други постоечки или планирани активности на локалитетот?				
9.1	Дали проектот ќе доведе до притисок за последователен развој кој би можел да има значително влијание врз животната средина, како на пример поголем број живеалишта, нови патишта, нови помошни индустрии или установи итн.?	да	Може да се очекува зголем товар врз животната средина од развојот на регионот	Нее значајно, бидејќи развојот на регионот ќе биде умерен и постепен.
9.2	Дали проектот ќе доведе до создавање на помошни установи или до развој поттикнат од проектот кои би можеле да имаат влијание врз животната средина, како на пример: • помошна инфраструктура (патишта, снабдување со електрична енергија, третман на отпад или отпадни води итн.) • изградба на живеалишта • екстрактивни индустриски дејности • дејности на снабдување • други?	да	Во позитивна смисла.	Да. Во позитивна смисла.
9.3	Дали проектот ќе доведе до грижа за локацијата по престанокот на работата на инсталацијата којашто би можела да има влијание врз животната средина?	не		
9.4	Дали проектот ќе постави преседан за идни случувања?	не		
9.5	Дали проектот ќе има кумулативни ефекти поради близината до други постоечки или планирани проекти со слични влијанија?	не		

Подготвил: Јоже Јовановски

Одобрил: Александар Стојанов, Помошник директор за инвестиции